

Сучасні проблеми економіки і підприємництва. Випуск 17, 2016

Ключевые слова: мотивы работников; мотивация труда; мотив выгоды; безопасность труда; мотив безопасности; стимулы труда.

Tiulenieva Y.

PhD of Economic sciences, associated professor

Stepanov V.Yu.

student FMM. NTUU «KPI»

MODEL OF MOTIVATION ON THE COMPANY

In this article investigational ways and directions of forming of model of motivation of labour in a company. The analysis of practical and theoretica positions, that is sent to the improvement of model of motivation of labour incompanies, and also considered basic indexes that influence on the increase of motivation of personnel in market conditions, is conducted.

Keywords: reasons of workers; motivation of labour; reasonof benefit; safe ty of labour; reason of safety; stimuli of labour.

Хондока Т.А.

студентка ХТФ НТУУ «КПІ»

Петровська І.П.

асистент ФММ НТУУ «КПІ»

ФОРМУВАННЯ ДІЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ПРИВАТНОГО ВЛАСНИКА

У даній статті розглянуто аспекти підготовки фахівців підприємницької діяльності, зокрема розвиток підприємницької культури та якостей підприємця в Україні, які відповідають конкретним вимогам часу. Розглянуто вірогідні цілі та умови досягнення успіху у підприємницькій діяльності, професіоналізм як важливу складову у даній сфері. За результатами дослідження соціально-психологічних особливостей та розкриття специфічних соціально-психологічних рис успішного вітчизняного підприємця було визначено найбільш значущі складові успішного підприємництва такі соціально-психологічні якості як: мотивація досягнення, психологічна гнучкість, готовність ризикувати, позитивне мислення. Узагальнення опрацьованих якостей необхідних для ділової людини-підприємця дозволило авторові виділити власні якості формування діяльності підприємців з виділенням у ній загальних і психологічних складових.

Ключові слова: підприємець, підприємництво, професіоналізм, успішний підприємець, економічна культура підприємця.

Постановка проблеми. Українська держава наразі пов'язує свій подальший розвиток із соціально орієнтованою ринковою економікою, яка

побудована на засадах прозорості, відкритості, конкуренції та підприємливості, співіснуванні різноманітних форм власності. Сформовані світові орієнтири господарювання вимагають наявності у населення країни адекватної системи цінностей, економічних знань, умінь та навичок та особистісних якостей, а саме: здатності приймати виважені економічні рішення та брати на себе відповідальність за них, працювати в чітко обмежених умовах законодавства країни, здатність до ділового ризику тощо.

Сучасне суспільство потребує активних, діяльних людей, професіоналів своєї справи. Підприємець повинен здійснювати свою діяльність на високому професійному рівні, досягаючи майстерності своєї справи, дотримуючись законодавства, економічної культури підприємця та професійної етики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні серед дослідників питань формування ділових якостей підприємця можна виділити Головня Ю.І., Краснокутську Н.С., Піддубну К.С., Путінцева А.В., Романовського О., Соколову Г.Б., Тимошенко І. та інших. Значний внесок у розв'язання питання підготовки фахівців економічного профілю зробили іноземні науковці Бач Д, Парсонс Т., Кондратьєв Н., Шумпетер Й. та багато інших.

В умовах науково-технічного та інформаційного прогресу, а також в часи важливих соціально-економічних реформ, що відбуваються в нашій країні, вагомою виходить проблема підготовки професіоналів, які відповідають вимогам часу, володіють професійною підготовкою та розвиненим творчим мисленням. Зі зміною вимог соціуму, змінюються вимоги до підприємців, їх якостей та професіоналізму.

Метою даної статті є дослідження і узагальнення необхідних ділових якостей для людини-підприємця.

Виклад основного матеріалу. Сучасні економічні умови, що склалися після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, створюють для суб'єктів підприємницької діяльності нові значно ширші можливості ведення діяльності. Сучасний аналіз свідчить, що на сектор малого та середнього підприємництва припадає основна частка у ВВП багатьох розвинених країн (від 40% у США до 70% у середньому по країнах ЄС) та зайнятості працездатного населення (від 54% у США до 72% в середньому по країнах ЄС). На думку зарубіжних економістів, стабільність ринкової системи забезпечується вже тоді, коли 20–30% громадян країни мають власну справу. У розвинутих країнах малий та середній бізнес становить основу середнього класу, що об'єднує 60–80% населення, тоді як в Україні – лише 50-60% [3].

Таблиця 1

**Участь малих, середніх і великих підприємств у забезпеченні
зайнятості та обсягів реалізованої продукції в Україні та країнах ЄС
[4]**

Суб'єкти підприємницької діяльності	Участь у забезпеченні зайнятості, %		Частка в обсязі реалізованої продукції, %	
	Україна	країни ЄС	Україна	країни ЄС
Малі підприємства	23,5	50,1	18,1	39,1
Середні підприємства	38,0	16,9	42,6	17,9
Великі підприємства	38,5	33,0	39,3	43,0

Результати рейтингу Світового банку «Doing Business-2014» показують, що за останні декілька років Україна значно підвищила свої позиції щодо поліпшення середовища для ведення бізнесу (рис.1) та очолила список з десяти держав, які досягли найбільшого прогресу у покращенні умов для здійснення підприємницької діяльності. Найбільші позитивні зміни були досягнуті за такими критеріями, як: отримання дозволів у будівництві, реєстрація власності та доступ до кредитування.

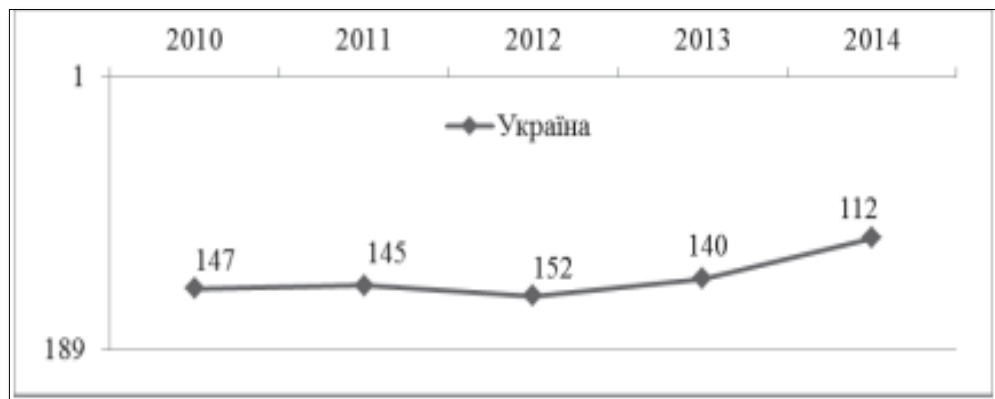

Рис. 1. Динаміка змін позиції України у Рейтингу умов ведення бізнесу за 2010-2014 роки [5]

Необхідною передумовою започаткування та здійснення підприємництва є наявність самих підприємців. Постать підприємця як основного суб'єкта ринкових відносин є ключовою у конструкції ринку. Проведений моніторинг сучасного стану підприємництва свідчить, що в цілому по Україні показники його розвитку характеризуються неусталеною динамікою (табл.2).

Подолання нестабільної динаміки реєстрації підприємництва можливе, шляхом реалізації нової державної стратегії розвитку бізнесу в Україні, зокрема в рамках Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки.

**Основні показники стану державної реєстрації
суб'єктів господарської діяльності в Україні за 2010 -2014 роки [10]**

Показники	2010	2011	2012	2013	2014
Загальна кількість зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності. в тому числі:					
Кількість зареєстрованих юридичних осіб	299 328	229 863	204 518	210 674	1 957 457
Кількість зареєстрованих фізичних осіб – підприємців	50 923	54 562	47 147	50 061	48 305
Загальна кількість державної реєстрації припинення, в тому числі:					
Кількість юридичних осіб, діяльність яких не припинено	248 405	175 301	157 371	160 613	125 076
Кількість фізичних осіб – підприємців, діяльність яких не припинено	179 219	278 571	203 565	163 822	554 534
Кількість юридичних осіб, діяльність яких не припинено	17 749	29 808	24 558	22 594	19 413
Кількість фізичних осіб – підприємців, діяльність яких не припинено	161 470	248 763	179 007	141 228	535 121

Підприємницька діяльність як і кожна економічна діяльність повинна мати правові та етичні критерії, норми, правила поведінки. Тому важливою умовою розвитку цивілізованого підприємництва є не тільки ухвалення законів, які його регулюють, але і формування правової культури.

Достатньо важливим для фахівців економічного профілю є засвоєння таких понять, як: бізнес-етика, соціально-відповідальна поведінка, ділова репутація, корпоративна культура. Вища освіта має потужний потенціал щодо реалізації завдань професійної мовної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю. Одним із них є послідовне оволодіння необхідними інструментами ділової комунікації, що необхідні для успішної професійної діяльності [6].

У розвинених країнах світу уряд формує і підтримує клас підприємців, адже їх характеристики обумовлюють економічне зростання. Так, у Франції, за даними дослідження, майже 24% 16-19-річних підлітків мріють стати підприємцями, але вони висловлюють сповна реалістичну оцінку природи ринку праці, мають уявлення про підприємництво як про важку роботу, а не про «битву» або гру; лише 16% опитаних вважають, що почати свою справу буде легко. На відміну від українських громадян, в яких підприємництво асоціюється зі швидкою «роботою грошей», французи розглядають його як звичайну економічну діяльність.

Дослідження американського ученого Д. Беча свідчать, що підприємництво – головна рушійна сила економічного зростання США, де 37% зайнятого чоловічого населення і приблизно половина працюючих жінок мають в намірах відкрити свій бізнес.

Сучасна українська молодь, маючи вищу освіту, має набагато більше можливостей для реалізації своїх амбіцій, ніж їхні батьки за часів

радянської влади. Насамперед, це стосується розвитку молодіжного підприємництва. Проте досить невелика кількість молоді бажає розпочати власну підприємницьку діяльність (не більше 8-10 % молодих людей є підприємцями). Між тим підприємництво може стати початком ділової кар'єри молодих людей в умовах соціально-економічної кризи і напруженості на ринку праці [7].

Успіхів приватного власника значною мірою залежить від самого підприємця, тому багато уваги приділяється вивченню особливостей ділових якостей підприємця. Найбільш визнаними якостями та рисами характеру особистості прийнято вважати бажання досягти успіху, вміння вести справу, ініціативність, самостійність та здатність на власний ризик здійснювати діяльність з метою отримання прибутку. Зокрема, слід відзначити, що підприємець як звичайна людина, повинен вміти бачити і оцінювати можливості свого бізнесу, мати необхідні не менш важливі матеріальні, фінансові і трудові ресурси, щоб одержати вигоду від їх використання, проявляти постійну ініціативу та вміти керувати людьми, що гарантуватиме йому успіх.

Чимало людей, маючи такі здібності до підприємництва, як вміння орієнтуватися у ситуації, вміють організувати виробництво та мають творчий підхід, не відносяться до суб'єктів господарювання, оскільки працюють на роботодавця. Таких людей прийнято вважати такими, що мають здібності, але є найманими працівниками за контрактом через власні небажання чи страхи (основним страхом є вірогідність понести збиток).

Лише в практичній діяльності можуть проявитися такі риси характеру та ділові якості підприємця, як вміння досягти успіху, ініціативність та кмітливність. Залежно від фінансового становища суб'єкт господарювання може стати повним власником або співвласником, але він повинен докорінно відрізнятись від найманого працівника, який виконує лише покладені на нього обов'язки за певну встановлену грошову винагороду. В даному випадку підприємець повинен вміти співпрацювати із своїм колективом для отримання додаткового ефекту від цілісності всіх факторів, що забезпечують успіх.

Становлення людини як підприємця тісно пов'язано з його розвитком як особистості. Професіоналізація відбувається у взаємозв'язку із соціалізацією. Водночас, особистість може і перешкоджати становленню професіонала в людині (відсутність працьовитості, загальнолюдських здібностей тощо). Становлення власника-професіонала завжди несе на собі відбиток індивідуальності. Кожен з кроків просування різні люди проживають по-своєму: по-різному пристосовуються до професії, неоднаково виражають себе в конкретних ситуаціях, різною мірою прагнуть працювати і готові до творчості [1].

Основою професійних здібностей майбутніх підприємців також є креативність, яка може бути виявлена в мисленні, почуттях чи спілкуванні.

Зрозуміло, що згідно теорії підприємництва, на успіх впливає багато чинників. Так, зокрема, на думку деяких дослідників, «для підприємницької діяльності необхідно мати, по-перше, підприємницькі риси, а по-друге – ідею». О. Романовський вважає, що для успішного підприємця необхідні такі складові: «Талановитий та належним чином підготовлений підприємець + першокласна команда менеджерів + чудова можливість на ринку». І. Тимошенко називає умовою успішної підприємницької діяльності «виживання, результативність і ефективність, виробництво і практичну реалізацію». Та все ж найбільш значущим компонентом успіху у цьому контексті слід вважати наявність «унікальних здібностей, досвіду та компетентності особистості підприємця» [8].

Результати наукових досліджень свідчать, що в Україні серед усіх категорій економічно активного населення домінує мотив матеріального статку. Важливість цього мотиву відзначили 72 % безробітних (нижчий ранг) та 84 % керівників підприємств, установ та організацій (найвище значення). Друге місце в ієрархії мотивації підприємницької діяльності посів стимул, пов'язаний із прагненням до самостійності та незалежності в діях. Це підтвердили не лише керівники підприємств та підприємці, а й спеціалісти, наймані працівники підприємств державного сектору та приватних підприємств, а також самозайняті особи [9].

Висновки. Отже, важливими для професійної діяльності підприємця є і такі якості: концептуальність – здатність представляти діяльність фірми в цілому та адаптувати її до мінливих умов, володіння навичками стратегічного планування та вмінням масштабного мислення; оперативність – передбачає вміння вирішувати нестандартні проблеми та кваліфікацію, а також рішення, що приймаються і вміння вибрати найоптимальніший варіант з кількох альтернатив; аналітичність – вміння застосовувати наукові методи аналізу, діагностувати проблему та визначати альтернативне рішення; здатність до адміністративних рішень, що передбачає набуття навичок вирішення організаційних та процедурних питань; комунікативність – вміння передавати свої ідеї та розробки як усно, так і письмово; та комунікабельність – здатність працювати з людьми, будувати стосунки у спілкуванні як всередині фірми, так і за її межами.

Узагальнення опрацьованих якостей необхідних для ділової людини-підприємця дозволило нам виділити власні якості формування діяльності підприємців з виділенням у ній загальних і психологічних складових. До загальних якостей були віднесені наступні складові: мета (ціль), визначення основних і допоміжних факторів, планування підприємницької діяльності, інформаційне і нормативно-правове забезпечення, організація підприємницької діяльності, контроль результатів. Психологічний рівень формування діяльності підприємця представлений такими складовими: мотивація діяльності, прогнозування кінцевих результатів, здатність до прийняття на себе відповідальності за рішення, визначення ризиків,

прийняття рішень, формування ефективних комунікацій, створення умов для ефективної трудової діяльності та інші.

Список використаних джерел

1. Путінцев А. В. Сутність професоналізму та головні якості сучасного підприємця / А. В. Путінцев // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2013. – Вип. 39(1). – С. 166-173.
2. Путінцев А. В. Професіоналізм підприємців у науковому дискурсі / А. В. Путінцев // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – 6(53). – С.141-150.
3. Головня Ю. І. Детермінанти розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні / Ю. І. Головня // Економічний простір. – 2014. – № 90. – С. 88-96.
4. Краснокутська Н. Підприємницький потенціал України в порівнянні з країнами ЄС / Н. Краснокутська // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 1. – С. 25-33.
5. Головня Ю. І. Детермінанти розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні / Ю. І. Головня // Економічний простір. – 2014. – № 90. – С. 88-96.
6. Соколова Г. Б. Перспективи розвитку економічної культури молодих підприємців / Г. Б. Соколова // Економіка і регіон. – 2011. – № 4. – С. 146-149.
7. Піддубна К. С. Роль бізнесової освіти в розвитку молодіжного підприємництва / К. С. Піддубна // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2013. – Вип. 13. – С. 19-33.
8. Захаріяш Л. Соціально-психологічні особливості успішного підприємця. [Електронний ресурс] / Л. Захаріяш. – Режим доступу: <http://www.bizportal.kiev.ua/bizpraktyka/istorii-uspihu/socialno-psihologicniosoblivostiuspishnogopidpriemca>.
9. Ляпін Д. Лібералізація економіки та розвиток малого підприємництва в Україні / Д. Ляпін // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. – № 5. – С. 66-74.
10. Інформація Державної реєстраційної служби України щодо кількості реєстраційних дій, проведених державними реєстраторами в Україні станом на 01.10.2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drslu.gov.ua>

Хондока Т.А.

студентка ХТФ НТУУ «КПІ»

Петровська І.П.

преподаватель кафедры экономики и предпринимательства ФММ НТУУ «КПІ»

ФОРМИРОВАНИЕ ДЕЛОВЫХ КАЧЕСТВ ЧАСТНОГО ВЛАДЕЛЬЦА

В данной статье рассмотрены аспекты подготовки специалистов предпринимательской деятельности, в частности развитие предпринимательской культуры и качеств предпринимателя в Украине, которые отвечают конкретным требованиям времени. Рассмотрены возможные цели и условия достижения успеха в предпринимательской деятельности, профессионализм как важную составляющую в данной сфере. По результатам исследования социально-психологических особенностей и раскрытие специфических социально-психологических

черт успешного отечественного предпринимателя были определены наиболее значимые составляющие успешного предпринимательства такие социально-психологические качества как: мотивация достижения, психологическая гибкость, готовность рисковать, позитивное мышление. Обобщение обработанных качеств необходимых для делового человека-предпринимателя позволило автору выделить собственные качества формирования деятельности предпринимателей с выделением в ней общих и психологических составляющих.

Ключевые слова: предприниматель; предпринимательство; профессионализм; успешный предприниматель; экономическая культура предпринимателя.

Khondoka T.A., Petrovskaya I.P.

FORMATION COMPETENCIES PRIVATE OWNER

This article discusses aspects of training specialists entrepreneurship, including the development of entrepreneurial culture and an entrepreneur in Ukraine that meet specific requirements. Considered likely targets and conditions to succeed in business, an important component of professionalism in the field. The study of social and psychological characteristics and disclosure of specific socio-psychological traits of successful domestic entrepreneurs was determined the most important components of a successful business such socio-psychological qualities as achievement motivation, psychological flexibility, willingness to take risks, positive thinking. Synthesis processed qualities required for the businessman-entrepreneur allowed the authors to highlight their quality formation of entrepreneurs with the release of her general and psychological components.

Keywords: entrepreneur; business; professional; successful businessman; entrepreneur economic culture.

Хринюк О.С.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Ковальська І.В.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У поданій статті висвітлено чинники управління політикою енергозбереження та енергоефективності промислових підприємств. Визначено поняття «енергетична ефективність промислового